

SEE (Grade Increment) 2081 (2025)**ऐच्छिक प्रथम अर्थशास्त्र**

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएका निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् :

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(११×१=११)

Give very short answer to the following questions:

१. TC, AC र Q को सम्बन्धलाई सूत्रमा लेख्नुहोस् ।
Write the relationship between TC, AC and Q in formula.
२. यदि कलमको सातौँ र आठौँ एकाइ उत्पादन गर्दा कुल लागत रु.70 र रु.81 हुन्छ भने सीमान्त लागत पत्ता लगाउनुहोस् ।
If the total production cost of 7th and 8th units of pen is Rs. 70 and Rs. 81 respectively, find marginal cost.
३. पूर्ण प्रतिस्पर्धा बजारको दुईओटा विशेषता लेख्नुहोस् ।
Write two characteristics of perfect competition market.
४. मूल्यस्तर बढेमा वास्तविक ज्यालामा कस्तो असर पर्छ ?
What is the effect on real wages if price level increases?
५. वस्तु विनिमय प्रणाली भनेको के हो ?
What is barter system?
६. मुद्राको कुनै दुईओटा प्राथमिक कार्यको सूची बनाउनुहोस् ।
List out any two primary functions of money.
७. अप्रत्यक्ष करका कुनै दुईओटा उदाहरण दिनुहोस् ।
Give any two examples of indirect tax.
८. आर्थिक विकासका कुनै दुईओटा परिसूचक लेख्नुहोस् ।
Write any two indicators of economic development
९. SAFTA को पूरा रूप लेख्नुहोस् ।
Write full form of SAFTA.
१०. विश्व व्यापार सङ्गठनको कुनै दुई मुख्य उद्देश्य लेख्नुहोस् ।
Write down any two major objectives of world trade organization.
११. तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने दुई विधि उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention two methods of data collection.

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(८×५=४०)

Give short answer to the following questions:

१२. दिइएको तालिकाको खाली ठाउँमा उपयुक्त मान भर्नुहोस् र तिनका आधारमा औसत लागत र सीमान्त लागत बक्ररेखाको रचना गर्नुहोस् :

Fill up the appropriate value in the blank spaces of the given table and draw AC and MC curves.

उत्पादन एकाइ (Q)	कुल लागत (TC)	औसत लागत (AC)	सीमान्त लागत (MC)
1	-	30	-
2	50	-	-
3	-	-	4
4	-	22	-
5	125	-	-

१३. पूर्ण प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा कसरी सन्तुलित मूल्य निर्धारण हुन्छ ? तालिका वा रेखाचित्रका सहायताले वर्णन गर्नुहोस् ।

How is equilibrium price determined under perfect competition market? Explain with the help of table or diagram.

१४. ब्याजको शास्त्रीय सिद्धान्त तालिका वा रेखाचित्रका सहायताले व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the classical theory of Interest with the help of table or diagram.

अथवा (or)

रिकार्डोका लगान सिद्धान्तलाई तालिका र रेखाचित्रका सहायताले व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the Ricardian theory of Rent with the help of a table and a diagram.

१५. आर्थिक विकास र आर्थिक वृद्धिबिच भिन्नता छुट्याउनुहोस् ।

Differentiate between economic development and economic growth.

अथवा (or)

आर्थिक विकासको मार्क्सवादी सिद्धान्तलाई व्याख्या गर्नुहोस् ।

1+2+2=5

Explain the Marxist theory of Economic Development.

१६. हाम्रो जस्तो गरिब मुलुक नेपालका लागि संरक्षण व्यापार नीति कसरी लाभदायी हुनसक्छ, स्पष्ट पार्नुहोस् ।

Clarify how protection trade policy can be beneficial for poor country like Nepal.

१७. आर्थिक योजनाका मुख्य अङ्गको छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् ।

Briefly explain the main components of economic plan.

१८. अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्क शास्त्रको महत्त्व प्रकाश पार्नुहोस् ।

Clarify the importance of statistics in economics.

१९. दिइएको तथ्याङ्कलाई वृत्तखण्ड चित्रमा देखाउनुहोस् :
Show the given data in a pie-chart.

खर्च शीर्षकहरू (Expenditure Headings)	खाना (Food)	औषधी (Medicine)	शिक्षा (Education)	कपडा (Cloths)	बचत (Saving)
खर्च रकम (रु.) (Expenditure Amount (Rs.))	1000	600	800	700	500

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नको लामो उत्तर दिनुहोस् : (३×८=२४)

Give long answer to the following questions:

२०. मुद्राको परिचय दिई यसका कुनै ६ ओटा कार्य विस्तारमा लेख्नुहोस् ।
Introduce money and write down its any six functions in details.
२१. असल करका सिद्धान्त के के हुन् ? छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।
What are the canons of good taxation. Describe in brief.
२२. तलको तथ्याङ्कबाट 50 जना विद्यार्थीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कका आधारमा मध्यक र मध्यिका मान पत्ता लगाउनुहोस् :
Find mean and median value from the following marks obtained by 50 students.

प्राप्ताङ्क (Marks)	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
विद्यार्थी सङ्ख्या (No. of students)	10	5	15	6	10	4

वा (Or)

- दिइएको तथ्याङ्कबाट सन् 2023 लाई आधार वर्ष मानेर चालु वर्ष सन् 2024 का लागि लेस्पियर र पास्चे विधि प्रयोग गरी मूल्य सूचकाङ्क गणना गर्नुहोस् ।
Compute price index using Laspeyer's and Paasche's Method from the given data assuming 2023 as the base year and 2024 as the current year.

वस्तुहरू (Goods)	आधार वर्ष 2023 (Base Year 2023)		चालु वर्ष 2024 (Current year 2024)	
	मूल्य Price	परिमाण Quantity	मूल्य Price	परिमाण Quantity
A	100	5	150	6
B	200	10	250	8
C	300	4	300	5
D	200	5	250	6

- ११ तथ्याङ्कको वर्गीकरण गर्ने कुनै दुईओटा विधि उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention any two methods of classification of data.

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(८×५=४०)

Give short answer to the following questions:

१२. दिइएको तालिका पूरा गर्नुहोस् र औसत आय र सीमान्त आय बक्ररेखा रचना गरी एउटै चित्रमा देखाउनुहोस् ।

Complete the table given below and draw average revenue and marginal revenue curves in a single diagram.

वस्तुको विक्री परिमाण (Quantity sold)	कुल आय (TR)	औसत आय (AR)	सीमान्त आय (MR)
1	20		
2	36		
3	48		
4	56		
5	60		
6	60		
7	56		

१३. दिइएको चित्रबाट निम्न प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

Answer the following questions from the given figure.

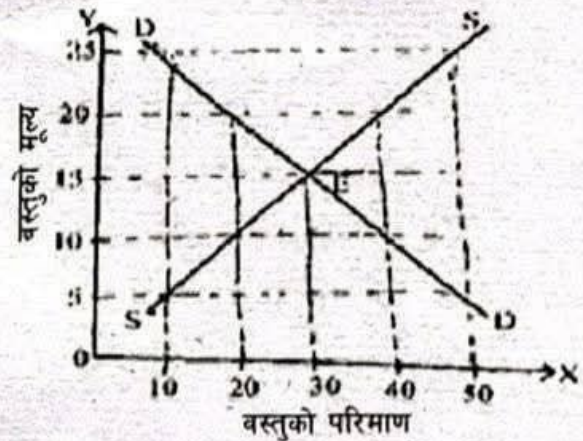
- (i) सन्तुलित मूल्य र सन्तुलित परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् ।
Find equilibrium price and equilibrium quantity.

- (ii) माग र पूर्तिको अवस्थालाई मूल्य रु.२० मा तुलना गर्नुहोस् ।

Compare the condition of demand and supply at price Rs. 20.

- (iii) बजार माग बक्ररेखा (DD) र बजारपूर्ति बक्ररेखा (SS) का भुकाव क्रमशः ऋणात्मक र धनात्मक हुनुका कारण लेख्नुहोस् ।

Write down the reason for negative and positive slope of market demand and market supply curves respectively.

१४. ज्यालाको जीवन निर्वाह सिद्धान्त व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the subsistence theory of wage.

अथवा (Or)

व्याजको परिभाषा लेख्नुहोस् । कुल व्याजमा समावेश हुने तत्त्व वर्णन गर्नुहोस् ।

Write the definition of interest. Describe the elements of gross interest.

१५. लेविसको श्रमको असीमित पूर्तिको सिद्धान्त व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the Lewis' theory of Unlimited Supply of Labor.

अथवा (Or)

नेपालको अर्थव्यवस्थाका कुनै पाँचओटा विशेषताको व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain any five features of Nepalese economy.

१६. अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार भनेको के हो ? नेपालको सन्दर्भमा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको महत्त्वमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

What is international trade? Highlight the importance of international trade in the context of Nepal.

१७. नेपालमा आर्थिक योजनाका कुनै पाँचओटा महत्त्वबारे स्पष्ट पार्नुहोस् ।

Clarify any five importance of economic planning in Nepal.

१८. तथ्याङ्क शास्त्रका कुनै पाँच कार्य उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention any five functions of statistics.

१९. तलको तथ्याङ्कलाई वृत्तचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस् :

Represent the given data in Pie-chart

वस्तु (Commodity)	च्याउ (Mushroom)	गोलभेंडा (Tomato)	बोडी (Bean)	भन्टा (Brinjal)	आलु (Potato)
मूल्य/के.जी. price/kg	90	40	80	60	30

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् :

(३×८=२४)

Give long answer to the following questions:

२०. मुद्राको परिचय दिई यसका ६ मुख्य कार्यको छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

Introduce money and describe its six functions in brief.

२१. नेपालको सन्दर्भमा सार्वजनिक खर्चको वर्गीकरण गरी वर्णन गर्नुहोस् ।

Classify and describe the public expenditure in the context of Nepal.

RE – 2011'A'

(४)

२२. तलको तालिकाबाट मध्यक र मध्यिकाको गणना गर्नुहोस् :

Calculate Mean and median from the data given below.

वर्गान्तर (Class interval)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
बारम्बारता (Frequency)	3	5	10	12	8	2

वा (Or)

तलको तथ्याङ्कबाट सन् 2022 लाई आधार वर्षका रूपमा लिएर सन् 2024 का लागि लेस्पेयर र पास्चेको मूल्य सूचकाङ्कहरू गणना गर्नुहोस् ।

Construct Laspeyre's and Paasche's price index from the following data for the year 2024 by taking 2022 as the base year.

वस्तुहरू (Goods)	आधार वर्ष 2022 (Base year 2022)		चालु वर्ष 2024 (Current year 2024)	
	मूल्य (Price)	परिमाण (Quantity)	मूल्य (Price)	परिमाण (Quantity)
भोला (Bag)	10	2	20	15
किताब (Books)	8	10	10	15
कापी (Copy)	5	8	8	12
कलम (Pen)	3	5	5	10

११. अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्क शास्त्रको कुनै दुई महत्त्व लेख्नुहोस् ।
Write any two importance of statistics in economics.

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(८×५=४०)

Give short answer to the following questions:

१२. तालिकालाई पूरा गरी औसत आय र सीमान्त आय बक्ररेखा एउटै चित्रमा रचना गर्नुहोस् :

Complete the table and draw AR and MR curves in single diagram.

परिमाण (Q)	कुल आय (TR)	औसत आय (AR)	सीमान्त आय (MR)
1	20		
2	35		
3	45		
4	50		
5	50		
6	45		

१३. तालिकाका आधारमा तलका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

Answer the following questions according to the table.

बजार मूल्य रु. प्रति के.जी. (Market price Rs. (kg))	बजार माग (के.जी) (Market Demand (kg))	बजार पूर्ति (के.जी.) (Market supply (kg))
5	10	2
10	8	4
15	6	6
20	4	8
25	2	10

- (i) बजार माग र पूर्ति बक्र खिच्नुहोस् ।
Draw market demand and supply curve.
- (ii) सन्तुलित मूल्य र परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् ।
Find equilibrium price and quantity.
- (iii) बजार मूल्यको माग र पूर्तिसँगको सम्बन्ध लेख्नुहोस् ।
Write the relationship of price with demand and supply.

१४. ब्याजको शास्त्रीय सिद्धान्त व्याख्या गर्नुहोस् ।
Explain the classical theory of interest
अथवा (Or)
नाफाको अनिश्चितताबहन सिद्धान्त व्याख्या गर्नुहोस् ।
Explain the uncertainty bearing theory of profit.
१५. आर्थिक विकासको शास्त्रीय सिद्धान्त वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe the classical theory of economic development.
अथवा (Or)
आर्थिक विकास र आर्थिक वृद्धिविच कुनै पाँचओटा भिन्नता देखाउनुहोस् ।
Show any five differences between economic development and economic growth.
१६. नेपालको सन्दर्भमा स्वतन्त्र व्यापारका पाँच फाइदाको वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe any five advantages of free trade in the context of Nepal.
१७. नेपालमा आर्थिक योजनाको महत्त्व माथि प्रकाश पार्नुहोस् ।
Highlight on the importance of economic planning in Nepal.
१८. तथ्याङ्कको वर्गीकरणको प्रयोजनलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe, in brief, the use of classification of data.
१९. तलको तथ्याङ्कबाट बहुगुणी स्तम्भ चित्र रचना गर्नुहोस् ।
Construct a Multiple Bar Diagram from the following data.

वर्ष (वि.सं.) Year (B.S.)	धान (क्वि.) Paddy (Qu.)	मकै (क्वि.) Maize (Qu.)	गहुँ (क्वि.) Wheat (A)
2078	50	40	30
2079	30	20	40
2080	40	50	20

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् :

(३×८=२४)

Give long answer to the following questions:

२०. वाणिज्य बैङ्क भनेको के हो ? यसका मुख्य कार्यको वर्णन गर्नुहोस् ।
What is commercial bank? Explain its major functions.

२१. प्रत्यक्ष कर र अप्रत्यक्ष करको परिचय दिई कुनै छओटा भिन्नता लेख्नुहोस् ।
Introduce direct tax and indirect tax and write down any six differences between them.
२२. तलको तथ्याङ्कबाट मध्यक र मध्यिका गणना गर्नुहोस् :
Calculate mean and median from the following data.

x	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
f	5	7	4	6	3

वा (Or)

दिइएको आकडाबाट लेस्पियर र पास्चेको विधि प्रयोग गरी चालु वर्ष २०८० को मूल्य सूचकाङ्क निर्माण गर्नुहोस् ।

Construct price index for the current year 2080 using Laspeyere's and Paasche's method from given data.

वस्तुहरू (Goods)	आधार वर्ष 2078 (Base Year 2078)		चालु वर्ष 2080 (Current year 2080)	
	मूल्य (Price)	परिमाण (Quantity)	मूल्य (Price)	परिमाण (Quantity)
धान (Paddy)	30	10	30	20
मकै (Maize)	20	20	15	25
गहुँ (Wheat)	40	30	20	30

SEE 2081 (2025)
ऐच्छिक प्रथम अर्थशास्त्र

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएको निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् :

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(११×१=११)

Give very short answer to the following questions:

१. कुन बजारमा AR र MR बराबर हुन्छ ?
In which market is AR equal to MR?
२. कुनै एउटा किसानले १५ के.जी. काउली उत्पादन गर्दा कुल लागत रु. ४५० पर्छ भने काउलीको औसत लागत कति हुन्छ ?
The total cost of a farmer producing 15 kg cauliflower is Rs. 450. What is the average cost of the production of cauliflower?
३. स्थानीय बजार भनेको के हो ?
What is local market?
४. कस्तो प्रकारको भूमिलाई सीमान्त भूमि भनिन्छ ?
What type of land is called marginal land?
५. नेपालको पहिलो वाणिज्य बैङ्कको नाम र स्थापना मिति लेख्नुहोस् ।
Write down the name of first commercial bank of Nepal and its establishment date.
६. साखका साधनहरूको कुनै दुई महत्त्व लेख्नुहोस् ।
Write any two importance of credit instruments.
७. मूल्य अभिवृद्धि कर र भन्सार कर कुन प्रकारका कर हुन् ?
What type of taxes are value added tax and custom tax?
८. आर्थिक विकासका कुनै दुई सूचकाङ्क लेख्नुहोस् ।
Write any two indicators of economic development.
९. WTO को पूरा रूप लेख्नुहोस् ।
Write the full form of WTO.
१०. संरक्षण व्यापार नीतिबाट नेपालले लिनसक्ने कुनै दुईओटा फाइदा उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention any two advantages that Nepal benefits from protection trade policy.

SEE 2081 (2025)
ऐच्छिक प्रथम अर्थशास्त्र

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएका निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् :

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(११×१=११)

Give very short answer to the following questions:

१. सीमान्त लागत वक्ररेखा किन U आकारको हुन्छ ?
Why is the shape of marginal cost curve like U?
२. यदि १५ ओटा वस्तुको उत्पादन लागत (कूल लागत) रु. ३०० पर्छ भने त्यसको औसत लागत पत्ता लगाउनुहोस् ।
If the total cost by producing 15 units of commodity is Rs. 300, find the average cost.
३. एकाधिकार बजारमा फर्म सन्तुलन हुनका लागि आवश्यक पर्ने दुई सर्त के के हुन् ?
What are the two conditions necessary for a firm to be in equilibrium in a monopoly market?
४. ब्याजको शास्त्रीय सिद्धान्तअनुसार सन्तुलित ब्याजदर कसरी निर्धारण हुन्छ ?
According to classical theory of interest, how is the equilibrium rate of interest determined?
५. वस्तु विनिमयलाई परिभाषित गर्नुहोस् ।
Define Barter System.
६. पुँजीबजारको कुनै एक विशेषता लेख्नुहोस् ।
Write down any one feature of capital market.
७. कर भनेको के हो ?
What is tax?
८. आर्थिक विकासको शास्त्रीय सिद्धान्तका प्रतिपादक को हुन् ?
Who is the propounder of classical theory of economic development?
९. SAFTA को पूरा रूप के हो ?
Write the full form of SAFTA.
१०. नेपालले निर्यात गर्ने कुनै दुई वस्तुको नाम लेख्नुहोस् ।
Write the name of any two items that Nepal exports.